

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Harald Haugsvær, 5764 3071
Astrid Holte, 5557 2319
Kristin Espeset, 5557 2141

Oversendelse av klage på vedtak om biogassanlegg, Renevo AS, Stord kommune

Renevo AS klager på Statsforvalterens vedtak om biogassanlegg på Eldøyane i Stord kommune. På de fleste punkt finner Statsforvalteren ikke grunn til å ta klagen til følge, med noen unntak der dette er særskilt omtalt. Vi oversender klagesaken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Vi viser til klage av 28.01.2025 (vedlegg 1) fra Renevo AS på Statsforvalterens vedtak av 16.12.2025 (vedlegg 2). Renevo AS ettersendte dokumentasjon til klagen 26.02.2025 (vedlegg 3). For ordens skyld vil vi påpeke at Renevo AS fikk utsatt klagefrist så klagen er mottatt innenfor fristen. Vi viser også til søknaden fra Renevo AS av 08.02.2024 (vedlegg 4).

1. Sakens bakgrunn

I denne saken vil vi først presentere en tidslinje da vi mener at dette er sentralt for å forstå saken.

- Sunnhordland Naturgass AS fikk tillatelse til biogassanlegg 30.08.2019. I tillatelsen åpnes det for mottak av følgende avfallstyper: fiskeslam, fiskerens, ensilert død fisk, husdyrgjødsel med en total tonnasje på 22 000 tonn. Tillatelsen ble påklaget av naboer.
- Miljødirektoratet avgjorde klagesaken i brev av 16.01.2020 og opprettholdt vedtaket om tillatelse.
- 12.01.2022 fikk vi melding om at anlegget starter opp, samtidig hadde bedriften skiftet navn til Renevo AS. Luktrenseanlegg som er installert er barkfilter.
- 04.04.2022 søker Renevo AS om utvidet tillatelse til 55 000 tonn, det søkes om mottak av fiskeslam, ensilert død fisk og husdyrgjødsel.
- 17.02.2023 får vi melding fra Stord kommune om at det er luktproblemer ved Renevo AS sitt anlegg.

- Våren 2023 kommer det mange klager på svært vondt lukt og at det lukter flere kilometer i avstand fra anlegget. Det rapporteres for eksempel om problemer for barn som ikke kan leke ute fordi de blir uvel av det, kan ikke luften på varme dager fordi det blir intens lukt i huset, eldre personer får problemer med å få sove på varme netter fordi de ikke vil åpne vinduer på grunn av lukten. Nabobedrifter rapporterer om problemer med sin drift på grunn av at ansatte opplever sterk plagsom lukt.
- Statsforvalteren gjennomfører tilsyn 19.04.2023, rapport fra tilsynet 03.05.2023. Vi finner 3 avvik:
 1. Virksomheten har hatt luktutslipp som har overskredet grenseverdiene i tillatelse og har ikke oppdatert luktrisikovurderingen etter at anlegget ble satt i drift. Siden starten av januar 2023 og fram til slutten av mars har Renevo AS ikke hatt luktrensing, fordi barkfilteret som skulle rense luften kollapset. Renevo AS fikk melding fra innbyggerne om begynnende problem med lukt allerede i september/oktober 2022. I den opprinnelige søknaden står det at dersom det ikke er et fungerende luktrensianlegg vil luktutslippet være 50 000 ou/s og at dette i sin tur vil gi store overskridelser av luktgrensene i tillatelsen. Etter at Renevo AS konstaterte at barkfilteret ikke fungerte blei et ionplasma-renseanlegg bestilt. Dette ble satt i drift med alle deler ca. 1. april 2023. På grunn av ei manglende støtte på overføringsledningen for forurenset lukt fram mot det nye rensianlegget, ble det en svai på ledningen, dannelse av vannlås, og tap av undertrykk fram til rensianlegg. Resultatet ble at forurenset luft slapp ut utenom rensianlegget. Dette førte til nye overskridelser av luktgrensen i mesteparten av påsken i en omkrets på flere kilometer. De verste dagene i påsken 2023 mottok Renevo AS 100 klager pr dag. 11. april 2023 fann Renevo AS feilen og fikk etablert en støtte på ledningen. Statsforvalteren legger til grunn at flere tusen ble rammet av dette luktutslippet.
 2. Internkontrollen er mangelfull.
 3. Virksomheten har tatt imot avfall som ikke er tråd med tillatelsen. Dette er matavfall og kraftfor.

I rapporten varsler vi i pålegg om rapportering hver måned om følgende: antall klager, tiltak som er gjennomført, undersøkelser som er gjennomført. Vi varsler også pålegg om å ha en nettside for klageregistrering. Vi skriver også i rapporten at det ikke er aktuelt å gi en økning i totalrammen for anlegget i den situasjonen en er i nå.

- 03.05.2023 søker Renevo AS om ta imot forbehandlet matavfall, kraftfor avfall, pelletert kaffeavfall innenfor totalrammen på 22 000 tonn.
- 23.05.2023 møte med kommuneledelsen ved ordfører som senere jevnlig blir oppdatert om situasjonen i møter.
- 23. og 24.05. 2023 gjennomfører Nemko Norlab luktmåling. Grenseverdien for lukt i tillatelsen ikke er overholdt. Det anslås at luktutslippet for urensset luft er på 1000 000 ou/s, altså 20 ganger høyere enn det som ble lagt til grunn i søknaden (som var 50 000 ou/s). Renseeffekt er 86 % på måledagene.

- 14.06.2023, befaring på anlegget og gjennomgang av tilbakemelding på tilsynsrapporten. Handlingsplan som inkluderer oppfølging av nytt luktreanseanlegg som er installert. Det startes arbeid med å lage rutine for å hindre koking av fiskeensilasje. 9 andre rutiner blir utarbeidet. Oppstart av målinger med indikatorgasser for lukt (hydrogensulfid, svoveloksid, ammoniakk, dimetylsulfid, trietylamin, ozon ukentlig). Renevo AS registrerte 191 luktklager i perioden 1. mai til 31. mai 2023.
- 21.06.2023 Renevo informerer i brev til Statsforvalteren at nye rensetrinn for lukt vil bli etablert i tillegg ioneplasmareanseanlegget i løpet av juni. Renevo AS har frivillig stanset mottaket av fiskeensilasje for en periode tenkt fram til 30.09.2023.
- 23.06.2023 varsel om stans i mottak av avfall dersom luktgrensen blir overskredet etter 30. juni 2023. Samtidig er det et varsel om at Statsforvalteren vurderer å ta fiskeensilasje ut av tillatelsen på permanent basis. Vi varsler samtidig pålegg om luktindikatormålinger for å kontrollere renseseffekt med ukentlig rapportering til Statsforvalteren.
- 30.06.2023 sender over en rapport fra Nemko Norlab der det er gjort omregninger fra målinger av indikatorgassene hydrogensulfid, trimetylamin og dimetylsulfid til luktenheter. Beregningene indikerer at luktgrensen er overholdt.
- 04.07.2023 Statsforvalteren vedtar pålegg om målinger av indikatorgasser og rapportering, men vedtar ikke stans i mottak av avfall.
- 27.10.2023 gjennomfører Statsforvalteren nytt tilsyn. Renevo AS på eget initiativ stanset all mottak og drift ved anlegget. Renevo informerer at de vil skifte ut prosesstankene og endre teknologisk løsning på grunn av problemer med råtneprosessen. I perioden sommeren 2023 og tidlig høst før anlegget stanset driften tilsier indikatormålingene at driften har vært innenfor luktgrensene.
- 08.02.2024 sender inn oppdatert søknad om utvidelse av mottak til 55 000 tonn.

I høringen av søknaden kom det fram at både privatpersoner som er naboer til anlegget, og bedrifter som er lokalisert på samme næringsområde, er imot at Renevo AS får utvide sin virksomhet. Hovedgrunnen for de fleste er den erfaringen de har hatt med lukt som følge av Renevo AS sin drift. Stord kommune var positiv til tiltaket forutsatt at anlegget drives slik at luktgrensene overholdes, og at det er en streng oppfølging av anlegget fra Statsforvalteren sin side.

Anlegget som det nå er gitt tillatelse til, innebærer en utskifting av alle bestanddeler av anlegget, unntatt oppgraderingsanlegget for biogass. Både mottaksløsninger, råtnetanker og renseteknologi for luft er nytt. Renevo har endret reaktorteknologi, håndteringen av fiskeensilasje er endret, og det planlagt mottakshall med flere sluser etter hverandre. For å sikre overholdelse av luktkravene fastsatte vi blant annet krav om innelukking av prosesser, og krav til kontroll og overvåking.

Biogassanlegget har ikke utslipp til vann direkte fra anlegget. Bioresten inneholder imidlertid næringsstoff som kan forurense vassdrag dersom bioresten brukes i større mengder enn det plantene har behov for. Det er derfor fastsatt vilkår som sikrer at avfallet som leveres til anlegget blir materialgjenvunnet og at bruk av biorest ikke fører til forurensning.

Biorest fra anlegget til Renevo AS har sitt opphav blant annet i matavfall og er derfor omfattet av krav til materialgjenvinning i avfallsforskriften kapittel 10a. Statsforvalteren har satt krav knyttet til mottak og kontroll av avfall inn til anlegget som skal sikre at bioresten er egnet til gjenvinning.

Virksomheten vil biologisk behandle husdyrgjødsel og annet avfall ved anaerob nedbryting med en kapasitet på mer enn 100 tonn per dag. Dermed vil virksomheten være omfattet av punkt 5.3 b. i. om gjenvinning av ordinært avfall i forurensningsforskriften § 36 vedlegg 1. Det er satt krav som er i tråd med best tilgjengelig teknikk (BAT) for avfallsanlegg.

2. Klagers anførsler

2.1 Rammer og vilkår for avfallstyper som kan mottas

Renevo mener at vilkårene må endres slik at kildesortert matavfall fra næringskunder, samt forbehandlet emballert matavfall, tillates mottatt og behandlet ved anlegget.

Renevo AS mener at det er ubegrunnet å innføre strengere krav for behandling av matavfall fra næringskunder, når det kan håndteres på samme måte som avfall fra husholdninger. Renevo AS mener at forbehandlingsanlegg er utviklet for effektivt å fjerne plast, glass og andre fremmedlegemer.

Renevo AS mener at begrensningene som er satt er uforholdsmessige sett i forhold til den miljøeffekten som oppnås.

2.2 Luktvilkår

Renevo AS klager på krav om årlig luktmåling i vilkår 4.1.1 og begrunner dette med at de nå vil bruke en ny og utprøvd renseteknologi, og vil utføre målinger av indikatorgasser rutinemessig. Renevo vil utføre luktmålinger ut fra en risikobasert tilnærming. Det påpekes også at andre anlegg ikke har krav om luktmålinger selv om det er luktproblematikk. De mener en løsning kan være å ha luktmålinger hvert 3. år.

Renevo forstår kravet i vilkår 14.1 som et krav om at hver gang en måler utslipp med indikatorgasser etter alle rensetrinn, konsekvent også må måle etter hvert enkelt rensetrinn. Renevo klager på dette.

Videre mener Renevo at kravet om årlige målinger er unødvendig, uten faglig grunnlag, og det heller ikke vil føre til redusert luktutslipp. Det anføres at vilkåret er ugyldig fordi det er uforholdsmessig tyngende sett opp mot den begrensede miljøeffekt som oppnås. Videre mener Renevo at vilkåret innebærer usaklig forskjellsbehandling.

2.3 Forhåndsdokumentering av avfall

Renevo AS klager på kravet om forhåndsdokumentering. Bedriften mener at det er komplisert å ta representative prøver, og redd for at de må lagre avfallet på anlegget i påvente av at analyser foreligger. Renevo mener at det vil bli en stor kostnad for bedriften knyttet til analyser, og at det heller bør gjøres analyser av sluttproduktet.

Renevo mener at slike prøver ikke vil gi informasjon som er nyttig, verken for driften, utslippene eller kvaliteten på bioresten. Etter deres vurdering kan ikke slike krav utledes av BAT for avfallsbehandling, da BAT i stedet legger opp til en risikobasert tilnærming, som beskrevet i punkt 5.4. I tillegg medfører kravene usaklig forskjellsbehandling og bygger på feilaktig tolkning av BAT for avfallsbehandling. Renevo AS mener derfor at kravene er ugyldige. Renevo foreslår en alternativ formulering av vilkåret.

2.4 Mottak av avfall

Renevo klager på at avfallet skal veies og registreres, med informasjon om blant annet avfallstype, opphav, mengde og dato. Renevo klager også på at Renevo skal kontrollere at informasjon mottatt på forhånd stemmer overens med det innveide avfallet. Kravet er ugyldig etter Renevos oppfatning, fordi de mener at kravet er uforholdsmessig tyngende, ubegrunnet og utgjør en forskjellsbehandling. Renevo foreslår en alternativ formulering av vilkåret.

2.5 Biorest

Renevo AS mener at Statsforvalteren ikke kan sette de krav som fremgår av vilkår 10.1 til 10.5.

Som en del av klagen har Berngaard AS på vegne av Renevo AS skrevet en end-of-waste vurdering. De mener at biorest fra Renevo oppfyller alle krav for avfallsfasens opphør i forurensningsloven §27. Dette begrunnes med følgende:

1. Har gjennomgått gjenvinning:

Det vises til forarbeidene til endringene av forurensningslovens § 27 (2015-2016) og EU-regelverk og rettspraksis i EU. De viser til de ulike trinnene i biogassanlegget og hvilke prosesser som leder til at en får fast og flytende biorest. De mener at behandlingen i anlegget gjør at avfallet har gjennomgått gjenvinning. De mener at dette er vilkåret er oppfylt.

2. Brukes til bestemte formål:

I vurderingen innleder de med å skrive:

«Bioresten skal brukes til bestemte formål, for at det skal opphøre å være avfall. Sluttresultatet av en gjenvinningsprosess er at avfall skal utnyttas til nyttiggjørende formål ved erstatte materialer som ellers ville blitt brukt, eksempelvis jomfruelige råvarer eller andre ressurser. Hensikten med kriteriet er å sikre at avfallet faktisk blir benyttet og dermed ikke kommer på avveie ved at det dumpet eller kassert.»

Det vises til at den flytende bioresten skal brukes i nærliggende landbruk. Den faste bioresten skal brukes som innsatsvare i produksjon av gjødsel, jordforbedringsmiddel og kompostering.

3. Kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel:

De mener at det etter EU-praksis er avgjørende om varen har en reell nytteverdi og kan inngå i økonomisk aktivitet, det er ikke alene avgjørende hvorvidt varen omsettes mot betaling. Den flytende bioresten (biogjødsel) skal som nevnt inngå i et samarbeid med lokalt landbruk, hvor den erstatter kunstgjødsel og dermed reduserer bondens kostnader. Selv om det ikke foreligger direkte betaling ved levering, øker produktets verdi gjennom bruksområdet og Renevo får betalt gjennom biogassen som produseres av husdyrgjødselen. Den faste bioresten vil som nevnt, etter tørking til ca. 90 % tørrstoff, omsettes mot et vederlag, og skal være innsatsfaktor til gjødselproduksjon eller jordforbedring.

4. Innfri de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og – standarder

Den flytende gjødselen fra biogassanlegget til Renevo vil tilfredsstillere kravene satt i den nylig vedtatte gjødselverforskriften. Den vil ikke oppfylle kravene til CE-merking. Den faste bioresten vil etter separering ha et tørrstoffinnhold på 25-30 %, og vil oppfylle kravene til CE-merking. Renevo planlegger å tørke bioresten etter separering, slik at bioresten vil ha et tørrstoffinnhold på rundt 90 %. Det er usikkert om det tørkede produktet vil oppfylle de samme kravene, da analyser først kan gjennomføres når anlegget er i drift. I så fall eller uansett vil den faste bioresten benyttes som en innsatsfaktor i produksjon av gjødsel, jordforbedringsmidler og kompost, og vil være i samsvar med nasjonalt regelverk for gjødselvarer.

5. Ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.

De mener at dette kravet også er oppfylt.

Renevo AS mener at kravet om innrapportering av innholdet av nitrogen, fosfor, tungmetaller, miljøgifter, plast og andre urenheter innebærer en usaklig forskjellsbehandling fordi andre anlegg ikke har dette kravet.

Renevo mener at hele punkt 10 er ugyldig med bakgrunn i:

1) Det er feil å klassifisere bioresten som et avfall 2) Hensynet til forurensning dekkes allerede av nytt gjødselregelverk. 3) Det er urimelig at Renevo skal stå som ansvarlig for sluttbruker.

I tillegg mener Renevo AS at Statsforvalteren verken har hjemmel til å stille krav knyttet til bruken av bioresten der pliktsubjektet ikke er RENEVO, eksempelvis krav til jordlagets tykkelse (tillatelsen punkt 10.4 a), eller krav til at fosfor i biorest som leveres til landbruksforetak ikke kan overstige mengde fosfor som foretaket har levert til biogassproduksjon (tillatelsens punkt 10.4b) og dokumentasjon fra mottaker om hvordan bioresten blir gjenvunnet (tillatelsen punkt 10.5).

2.6 Utredningsvilkårene

Renevo AS klager på vilkår 14.3 om utredning av innhold av fosfor i våt biorest. Renevo AS mener at dette vil kreve mye ressurser, vil være dyrt og potensielt kunne føre til behov for et nytt anlegg i tilknytning til dette. Renevo AS mener at kravet er urimelig.

2.7 Gebyr for saksbehandling

Renevo AS klager på størrelsen på gebyret med følgende begrunnelse:

- Statsforvalteren har ikke begrunnet sitt vedtak
- Det vises til vedtak om tillatelse til Havila Biogass AS i Møre og Romsdal som fikk et gebyr på 38 900,-. Renevo stiller spørsmål ved forskjellen i gebyrstørrelsen.
- Renevo AS viser til at Statsforvalteren har skrevet i sitt vedtak at anlegget er totalt ombygget fra tidligere. Renevo mener at dette ikke er riktig.

2.8 Forskjellsbehandling sammenlignet med anlegg i Møre og Romsdal

Renevo viser til tillatelser som er gitt de siste årene til biogassanlegg i Møre og Romsdal og mener at det er en forskjellsbehandling. I disse tillatelsene er ikke bioresten definert som næringsavfall, og det er ingen bruksbetingelser for bioresten. Videre mener Renevo at mottakskontrollkravene i Renenvos tillatelse er strengere og mer detaljerte enn hva som er fastsatt for andre anlegg.

3. Andre innkomne merknader

3.1 Uttalelse til klagen fra Stord kommune

Stord kommune ved Utvalg for byutvikling behandlet i møte den 6. mars 2025 sak PS 9/25 «Høringsuttalelse på klage fra Renevo på utslippstillatelse gitt av Statsforvalteren.» Det ble enstemmig fattet følgende vedtak:

«Stord kommune gir følgende høringsuttalelse til Renenvos klage på utslippstillatelse:

Kommunen har mottatt og gått gjennom klagen fra Renevo. Vi viser til uttalelse gitt i sak PS 20/24 og holder fast ved denne. Kommunen ser positivt på etableringen av biogassanlegget som et viktig tiltak for lokal verdiskaping, fornybar energi og reduksjon av klimagassutslipp. Samtidig mener kommunen at det er avgjørende å opprettholde strenge krav til luktutslipp og forurensningskontroll for å ivareta både miljømessige og samfunnsmessige hensyn.

Stord kommune viser til at tillatelse og vilkår som har sitt opphav i stedegne, relevante forhold, ikke skal anses som usaklig forskjellsbehandling. Det betyr at Renenvos historikk knyttet til drift av biogassanlegg på Eldøyane må tillegges vekt. Det samme gjelder det bygde og naturlige miljøet biogassanlegget etableres i.

Stord kommune ser fortsatt på det som avgjørende viktig at en utslippstillatelse til Renevo når det gjelder lukt, har strenge krav, vilkår og rapporteringsregime. Dette er en ren konsekvens av lokaliseringen av anlegget.

Stord kommune tar ikke stilling til klassifisering av biorest, men det er viktig at innholdet i bioresten til enhver tid er godt dokumentert, både hva gjelder næringsstoffer og eventuelt forurensning. Innhold av fosfor, nitrogen, annet innhold og eventuelt forurensning i form av tungmetall, mikroplast eller annet, må være opplyst til mottaker av bioresten slik at spredning på landbruksjord kan gjennomføres i samsvar med gjeldende regelverk, og slik at man hindrer uønsket avrenning av næringsstoffer og spredning av forurensning på matjord og landbruksjord med ukjente konsekvenser. Vilkåret om forbud mot bruk av biorest i fyllmasser, må opprettholdes.»

3.2 Høringsuttalelse fra Alltec AS

Alltec AS er nabobedrift av Renevo AS og oppgir å være leverandør av biogassanlegg. Alltec AS uttrykker sin støtte til Renevo AS sin klage på vedtaket om tillatelse for utvidelse av biogassanlegget på Eldøyane. Alltec ser positivt på prosjektet, som de mener vil bidra til lokal næringsutvikling, grønn omstilling og redusere klimagassutslipp. De fremhever Renenvos kompetanse, innovative teknologiske løsninger og miljøvennlige tiltak, som moderne teknologi, luktreduserende tiltak, og kvalitetssikring av biorest. Alltec er imidlertid bekymret for at de strenge vilkårene i tillatelsen kan hemme effektiv drift og konkurransevne, og de mener at noen av kravene er urimelige, som for eksempel krav om detaljerte forhåndsdokumentasjoner og luktmålinger.

4. Statsforvalterens vurdering

4.1 Hjemmel for vedtaket

Hjemmel for vårt vedtak om tillatelse er forurensningsloven § 11 og 29, mens vilkårene er fastsatt med hjemmel i § 16. I §16 står det:

«I tillatelse etter loven eller forskrift i medhold av loven kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper, og for å fremme effektiv utnyttelse av energi som virksomheten bruker eller frembringer.¹ Det kan herunder fastsettes vilkår om beskyttelses- og rens tiltak, gjenvinning og at tillatelsen bare skal gjelde for en viss tid.»

I boka Forurensningsloven med kommentar av Øystein Wang står det:

«Adgangen til å sette vilkår er meget vid. Begrensningen ligger først og fremst i lovens formål. Selv om vilkårene ligger innenfor lovens formål, må det heller ikke være for eksempel urimelig tyngende. Her gjelder den alminnelige regel om at forvaltningens myndighetsutøvelse skal følge prinsippene om forholdsmessighet mellom mål og virkemiddel.»

Formålet med forurensningsloven fremgår av § 1;

«Denne lov har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall. Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.»

Vår vurdering er at vilkårene i tillatelsen faller innenfor rammene av § 16. Vi har i begrunnelsen for tillatelsen og i dette brevet redegjort for våre vurderinger av behovet for reguleringene. Hensynet til å sikre gjenvinning og unngå forurensning er vektlagt opp mot andre fordeler og ulemper. Vi vurderer at kravene er rimelige og innenfor rammene av lovens formål.

Vi har kommentert punkt i klagen av betydning.

4.2 Rammer og vilkår for avfallstyper som kan mottas

Statsforvalteren har i tillatelsen åpnet for mottak av kildesortert matavfall fra næringskunder i likhet med kildesortert matavfall fra husholdninger. Her har Renevo AS misforstått kravene som er satt.

Mottak av avfall som inneholde emballert matavfall fra butikker

Etter reglene i avfallsforskriften § 10a-8 skal matavfall fra butikker kildesorteres. Blandet avfall (restavfall) fra butikker (NS-kode 9911 og 9912) vil ha vesentlig dårligere kvalitet enn matavfall som er kildesortert og bidra til å forurense det øvrige avfallet blant annet med plast dersom det tas inn i biogassanlegg.

Vi legger til grunn at avfallsforskriften kap 10 A må endres før det eventuelt kan åpnes for at mat fra butikker ikke må kildesorteres, og at dette ikke-kildesorterte avfallet (altså blandet avfall) tas inn i biogassanlegg. Vi har følgende innspill til de vurderinger som klageinstansen da må gjøre:

1. Vurdere egen behandling eller direkte til forbrenning?

I en behandling på et biogassanlegg vil matavfall følge med emballasjen og blir «rejekt» som sendes til forbrenning. Vanlig er mengder på 10 % av opprinnelig inngående mengde. Det må

vurderes om dette avfallet må ha en egen behandling, eller om blandet avfall med mat heller bør sendes direkte til forbrenning og ikke forurense annet avfall undervegs. Plasten som tas ut i rejektet vil ikke materialgjenvinnes, den vil sendes til forbrenning.

2. Det er lite dokumentasjon på hvordan ulike forbehandlingsanlegg fungerer og hvordan det er å drifte anleggene.

Vi har erfaring fra vårt fylke at biogassanlegg verken har analysert på plastinnhold på det inngående avfallet eller ferdig biorest for plast. Ved et av de største biogassanleggene som tar imot matavfall i Norge er det ikke gjort målinger av plastinnholdet i bioresten selv om det har vært i drift i mange år. Så langt vi er kjent med er det også ved andre biogassanlegg få målinger. Det er rapportert om driftsutfordringer med hensyn til plast ved andre anlegg, og plasten har satt seg fast og medført behov for hyppig utskifting av utstyr. Vi mener det må være bedre oversikt før det tillates å ta inn ikke kildesorterte fraksjoner.

3. Hvilken oppkonsentrering er det i fast og våtbiorest?

Det vil skje en oppkonsentrering i bioresten fordi veldig mye tørrstoff vil forsvinne som biogass. Tørrstoffreduksjonen vil være på over 50 %. Videre har vi ikke data på hvordan den plasten som følger med ut i bioresten vil fordele seg i fast og våt biorest. Det kan antas en oppkonsentrering i fast biorest.

4. Skal fortynning med renere fraksjoner regnes som en del av behandlingen ved biogassanlegg for komme under grenseverdier for plast?

Forsøk gjort av en annen aktør av næringsavfall som inkluderer emballert mat fra butikker viser at plastinnholdet ikke vil reduseres til under grenseverdier i gjødselvareregelverket. En er da avhengig av å fortynne med det øvrige avfallet for å komme under grenseverdier. Mengdebegrensninger på hvor mye av dette dårlige avfallet det er lov til å tilføre må da inn i tillatelsen.

5. Endringer må baseres på kunnskap om effekt av utsortering i sentrale anlegg

Det er utfordringer med at plast og andre urenheter ikke skiller fullstendig ut i sorteringsprosessen og kan følge med videre i bioresten, og dermed kan være kilde til forurensning i landbruket. Det er vesentlig at eventuelle endringer må baseres på fakta om innhold av plast i ulike fraksjoner, effekt av ulike sentrale anlegg og påfølgende innhold av plast i bioresten.

6. Plasten som tilføres landbruksjord brytes ikke ned

Plasten som følger med ut på landbruksjord brytes ikke ned, men går over i mindre og mindre biter. Det er de minste partiklene som tas opp i organismer som planter, dyr og mennesker. Det har vært langt mer oppmerksomhet og forskning rundt mikroplast nå de aller siste årene som heller ikke har vært en del av vurderingsgrunnlag i problematikken rundt plast og biorest.

7. Hvilken dokumentasjon skal være en del av søknaden?

Vi får søknader uten at det er opplyst hvilken forbehandling anlegget vil ha av matavfallet. Det er i noen tilfeller bare opplyst at de selv planlegger å stå for behandlingen, slik det er gjort i søknaden fra Renevo.

8. Best mulig biogassutbytte eller reinest mulig biorest?

Dersom biogassanleggene gjør en omfattende behandling for å ta ut fremmedstoffer og plast fra avfallet, vil mer matavfall følge med som rejekt. Anlegget vil dermed produsere en mindre

mengde biogass som gir mindre inntekter på salg av biogass. Det er altså en «driver» i dette som tilsier risiko for plast i bioest.

4.3 Luktvilkår

4.3.1 Luktmålinger

Vi viser til begrunnelsen for luktkrav stilt i vilkår 4.1.1 og oppfølging av disse i oversendingsbrevet for tillatelsen.

Vi vil legge til noe om våre erfaringer fra drift av biogassanlegg. Som det går fram av orienteringen om historikken ved anlegget, har Renevo AS forårsaket plagsom lukt over grenseverdi i et tett befolket område i periode på et halvt år. Det som skjedde på Renevo AS illustrer at det er mange faktorer som kan forårsake problemene:

- For dårlig kapasitet på luktreanseanlegg
- Manglende oppfølging og drift av luktreanseanlegg
- Tekniske feil på en del av anlegget som fører til at lukt slippes ut urensset
- Utfordringer med lagringen av inngående avfall og råtneprosessen som gir mer lukt som må renses en det en hadde forutsatt da en bygget anlegget.
- Ikke all luft med dårlig lukt går til luktreanseanlegg.

Grunnen til at vi på tross av de dårlige erfaringene har gitt Renevo ny tillatelse, er at de har valgt en ny teknologi for rensing og at det er vist til positive resultater på referanseanlegg med denne teknologien. I tillegg skal anlegget nå være bedre planlagt slik at faren for diffuse utslipp utenom reanseanlegget er mindre.

Når Renevo AS nå setter i gang driften igjen blir det tilsvarende som et nystartet biogassanlegg siden anleggsdelene som var der før er byttet ut. Det er viktig at en fra første dag har en god og sikker drift, der operatørene setter seg godt inn hvordan alt det nye fungerer, inkludert drift og ventilasjonsanlegg og luktreanseanlegg. Vi mener at det er spesielt viktig med jevnlig målinger de første driftsårene. Dersom målingene viser at utslippet er for stort må en raskt finne årsakene.

Det er viktig at det blir gjort målinger for å dokumentere utslippet. Dersom målingene viser at utslippet er for stort, må en finne årsakene. Det er ved nyetablering en har mulighet til å gå tilbake til leverandøren av anlegget og reklamere/la være å overta anlegget før det fungerer som det skal. En vent og se holdning er derfor ikke formålstjenlig her. Vi har dessverre erfart fra andre anlegg at det etter mange år med drift er konstatert at den opprinnelige prosjekteringen var bygd på feil forutsetninger som gjør at det blir luktutslipp. Det er også eksempler på anlegg som har gjort ombygging av anlegget uten å vurdere konsekvensene for luktrensing som i sin tur resulterer i utslipp av lukt over grenseverdien, også dette etter mange års drift.

Vi viser også til høringsuttalelsen fra Stord kommune der kommunen understreker at strenge krav, vilkår og rapporteringsregime for lukt må være en konsekvens av den beliggenheten biogassanlegget har. I tillegg mener kommunen at historikken Renevo har med drift av biogassanlegg, må tillegges vekt.

Renevo AS har i sin klage vist til at andre biogassanlegg ikke har gjort luktmålinger selv om det har vært luktproblemer ved anleggene. Vår erfaring tilsier at det vil kunne være utfordrende å overholde utslippsgrensen for lukt på 1 ouE/m³. For å kunne ha en oppfølging, må det gjøres luktmålinger. Det er også en sentral dokumentasjon når vi mottar klager fra naboer på lukt. Det er andre biogassanlegg som også har krav om årlige målinger. Det er videre flere biogassanlegg som på grunn av klager er pålagt luktundersøkelser. Noen biogassanlegg er lokalisert fjernt fra bebyggelse som tilsier lav risiko for utfordringer med å overholde luktkravet, og mindre behov for måling og oppfølging. Anlegget til Renevo er lokalisert nær store boligområder og arbeidsplasser, og svært mange vil bli berørt dersom det oppstår lukt. Dette tilsier at det er nødvendig med strenge vilkår som sikrer god drift for å unngå lukt.

For virksomheter der en er usikker på hvor store luktutfordringene kommer til å bli, kan det være et alternativ til jevnlig måling å gjøre hele tillatelsen tidsavgrenset. Etter denne tidsperioden er gått, må en da gjøre evaluering og vurdere om tillatelsen skal gjøres permanent eller ikke.

Miljødirektoratet har gitt veiledning til Statsforvalterne om at denne løsningen kan vurderes. I en klagesak som gjaldt et forbehandlingsanlegg for matavfall, har Miljødirektoratet nylig vedtatt nedlegging på bakgrunn av luktproblemene det skapte for naboene.

For biogassanlegg av denne størrelsen vil det ikke være et alternativ å sette hele tillatelsen til å gjelde for en tidsavgrenset periode for å se an hvordan luktutslippet blir. Dette er fordi et biogassanlegg innebærer så store etableringskostnader at ingen vil investere om det bare tillates drift tidsavgrenset. Det å sette tillatelsen til å gjelde for en avgrenset periode vil altså føre til at biogassanlegget ikke blir bygget.

Vi viser til begrunnelsen i vedtaket og vurderingene over, og finner ikke grunn til at klagen skal til følge på dette punktet. Det kan eventuelt skrives inn en tilleggstekst om at det etter tre års drift skal gjøres en evaluering av hyppighet på luktmålinger, basert på de erfaringer som en har gjort seg med driften så langt.

4.3.2 Krav om indikatormålinger

Renevo AS har selv foreslått i søknaden og aksepterer bruk av indikatorgasser. Bedriften har klaget på deler av vilkåret 14.1, som bedriften oppfatter som et krav om at alle måleserier for indikatorgasser som inkludere måling før og etter hvert rensetrinn. Statsforvalteren mener det er viktig å få tilstrekkelig dokumentasjon på at hvert enkelt rensetrinn fungerer, jamfør det vi har skrevet over, men kravet var ikke ment å gi føring på at absolutt alle måleserier for indikatorgasser skulle inkludere før og etter alle rensetrinn.

Statsforvalteren vil også legge til at vi mener at vilkåret om måling av indikatorgasser og det å etablere en sammenheng mellom disse målingene og luktmåling, er et viktig bidrag for å få styring av anlegg med hensyn til lukt. Som vi har nevnt i oversendingsbrevet for tillatelsen, er en viktig funksjon med indikatormålingene at en får målesvar med en gang, mens en luktmåling har mange måneders bestillingstid. Med indikatormålinger kan en derfor på en mye mer effektiv måte raskt få svar på for eksempel om et tiltak som er gjennomført, har hatt effekt.

Når det første året med drift er over skal Renevo AS selv foreslå et overvåkingsprogram i en utredning som skal sendes til Statsforvalteren. Vi ser at Renevo i klagen har lagt inn kostnadsoverslag for måling av indikatorgasser fra en dag i uken til hver dag. Vi vil understreke at vi ikke har lagt inn slike konkrete krav til intervaller mellom målingene i tillatelsen. Eksempelvis har et annet biogassanlegg i sin søknad lagt opp til månedlige målinger av indikatorgasser. Dersom Renevo AS etter ett års drift har stabil drift og lite klager på lukt, er det naturlig at frekvensen legges opp deretter. Er det mye problem og mange luktklager, er det derimot nødvendig med hyppige målinger og oppfølging. Dersom situasjonen er slik etter ett år, vil Statsforvalteren også måtte vurdere å ta i bruk mer inngripende tiltak som pålegg om midlertidig stans i mottak av avfall mv. Målet er selvsagt at en mer tett oppfølging første driftsår og godt etablerte driftsrutiner vil gi gevinst i form av lite luktutfordringer, god kontroll på anlegget og ikke behov for så hyppig frekvens på indikatorgassmålingene.

4.4 Forhånds dokumentasjon og mottakskriterium

Vi viser til vår begrunnelse for dette vilkåret i punkt 3.2.8 i oversendelsesbrevet for tillatelsen. Basert på innholdet i klagen vil vi særlig trekke frem og utdype noen forhold som er omtalt i begrunnelsen, og legge til noen nye momenter vi mener underbygger behovet for kravstillingen. Vi vil også kommentere noen av forholdene det er klaget på.

Vi viser til begrunnelsen i vedtaket og vurderingene under, og finner ikke grunn til at klagen skal til tas følge på dette punktet.

Hindre at bioresten må deponeres eller brennes på grunn av for dårlig kvalitet

I klagen viser Renevo AS til at det er for komplisert å ta representative prøver, og at de heller vil gjøre analyser av sluttproduktet. Manglende kontroll med inngående avfall kan føre til at anlegget tar imot avfall som inneholder for mye forurensning og at dette først oppdages når sluttproduktet overskrider grenseverdiene for bruk.

Vi har i vårt fylke erfaring med flere tilfeller og ulike anlegg der biologiske behandlingsanlegg ikke er bevisst nok på hva som tas inn i anlegget. Dette har ført til at store mengder kompost er kassert på grunn av for høyt innhold av tungmetaller og plast, noe er deponert, og noe er blandet ut og brukt ulovlig.

Biorest som ikke tilfredsstillers kvalitetskrav vil måtte gå til sluttbehandling i form av forbrenning eller avfallsdeponering. Dette vil være i strid med krav til materialgjenvinning og forbud mot forbrenning og deponering. Det er for seint å løse dette når anlegget sitter med et store mengder av forurenset biorest. Det må forebygges ved god kontroll på inngående avfall, og kravstillingen må sikre dette.

Erfaring fra Renevo AS sin tidligere drift viser også behovet for kravstillingen. De tok imot avfall på anlegget på Stord fra et forbehandlingsanlegg for matavfall, selv om denne fraksjonen ikke var tillatt å ta imot iht. tillatelsen. Avfallet fra forbehandlingsanlegget besto av avfall fra både husholdninger og næring. Renevo AS ba aldri om analyser på plastinnhold i det avfallet de mottok. Plastinnholdet i bioresten ble heller aldri dokumentert. Dette illustrer hvorfor vi mener det er nødvendig med krav og oppfølging.

Vi vil med våre krav sikre at aktørene gjør tilstrekkelige analyser og vurderinger før mottak. Dette er viktig for å sikre best mulig kvalitet på det som kommer ut fra det biologiske anleggene og minst

mulig forurensning. Ved vurdering av omfang må det tas høyde for at minst 50 % av tørrstoffet forsvinner som biogass i et biogassanlegg (hvert anlegg må beregne sin tørrstoffreduksjon). Videre må det tas hensyn til at det er nødvendig med separering av bioresten i en tørr og våt del, og det vil kunne være en oppkonsentrering i den faste eller den våte bioresten alt etter egenskaper.

Leverandør må fremskaffe dokumentasjon

Renevo AS viser til at de vil få store kostnader med analyser ved krav om forhåndsdokumentasjon. Kravet er stilt til biogassanlegget, som må ha kontroll på det som mottas gjennom å kreve dokumentasjon fra de som vil leverer avfall til anlegget.

Prøvetakingen vil kunne gjennomføres med en kartlegging ved oppstart av mottak av en avfallstype der en får oversikt. Deretter legger en opp en plan for når neste gang det skal gjennomføres prøvetaking og hvilke parametre som skal analyseres. Det samme vil gjelde når en starter mottak fra en ny leverandør. Vi vet for eksempel at fiskeslam vil kunne ha ulikt innhold av tungmetaller, avhengig av blant annet hvor reint fôr fisken har fått. Det vil kunne være andre avfallstyper der det er mindre variasjon mellom leverandører. Da blir det naturlig nok behov for færre prøver for å kunne gi et representativt bilde av innholdet av forurensninger.

Fremskaffing av forhåndsdokumentasjon kan organiseres på ulike måter, som vist over. Vi mener det kan løses på andre måter enn ved å etablere store lager for ulike fraksjoner i påvente av analyseresultat, slik Renevo AS har omtalt i klagen. Det vil være en fordel om bransjen samarbeidet om hvordan arbeidet med analyse og kvalitetssikring skal legges opp.

Kravstilling i samsvar med det som er beskrevet som BAT

Renevo AS viser i klagen til at kravene ikke kan utledes fra BAT. I begrunnelsen i vedtaket og det som er omtalt over har vi begrunnet hvorfor vi vurderer at det er nødvendig med vilkår om forhåndsgodkjenning. Vi vurderer at dette er et tilfelle der vi kan stille krav basert på hva som er beskrevet som BAT for å redusere fare for forurensning fra biorest, og at kravstillingen er innenfor rammene av § 16 i forurensningsloven.

Krav til forhåndsgodkjenning er også stilt til blant annet alle fragmenteringsanlegg som er omfattet av BAT.

Kostnader og forskjellsbehandling

Renevo AS viser til at de strenge kravene til forhåndsdokumentasjon vil påføre eksterne leverandører ekstra kostnader og forsinkelser som de ikke vil oppleve dersom de leverer til andre anlegg uten samme vilkår.

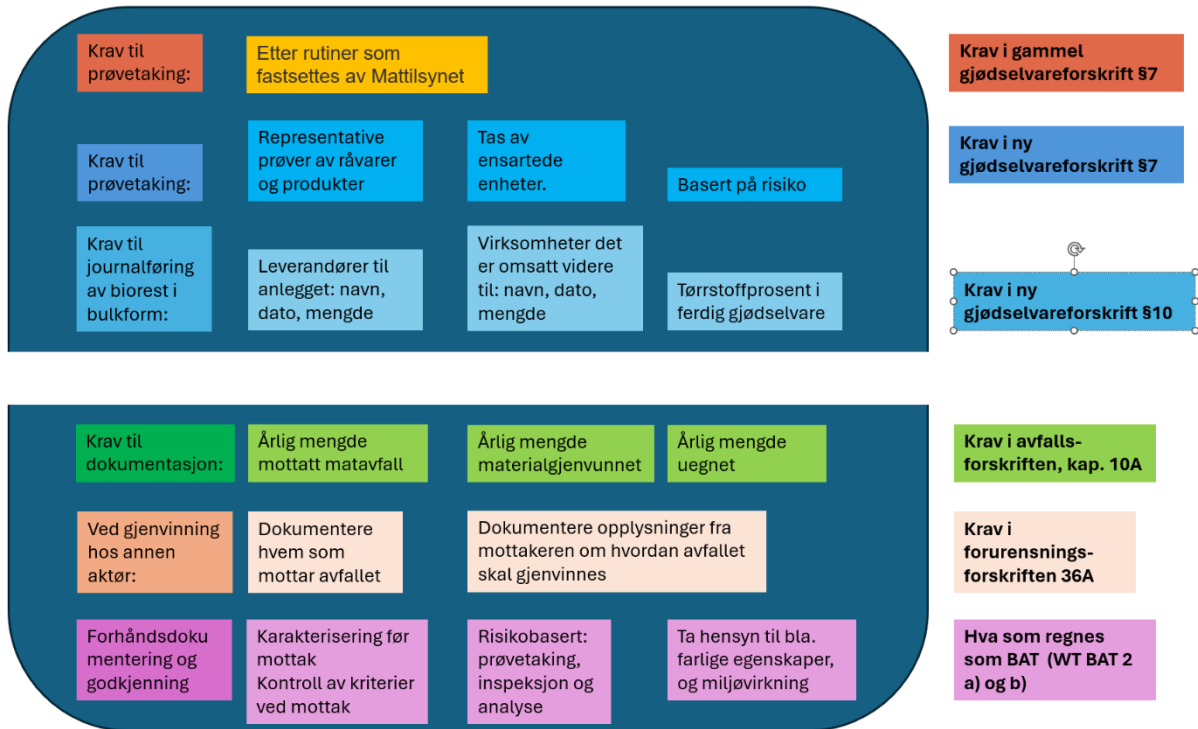
Når Statsforvalteren gav tillatelsen, gjaldt den gamle forskriften om gjødselvarer. I ettertid er den nye gjødselvarerforskriften vedtatt. Her er det krav til dokumentasjon og representativ prøvetaking av råvarer til anlegget.

Kravet vil derfor ikke innebære særlig ekstra kostnad utover det som anleggene allerede er forpliktet til å gjøre iht. gjødselvarerforskriften. Innvendingen om forskjellsbehandling vil heller ikke være gjeldende, da alle anlegg i Norge må gjøre dette.

Det kan reises spørsmål ved om det er nødvendig å stille krav i tillatelsen etter forurensningsloven når det også er krav i gjødselvereforskriften. Vi mener det er nødvendig med kravstillingen, og at vi kan føre tilsyn med dette. Vi er forurensningsmyndighet, og kan ikke forvente at Mattilsynet følger opp saker som primært er begrunnet med forurensningshensyn, som for eksempel å hindre at organisk avfall må deponeres på grunn av dårlig kvalitet, eller sikre at matavfall blir gjenvunnet.

Under er en illustrasjon som viser regulering i ulike regelverk om dokumentasjon av avfall inn og ut av anlegget.

Næringsstoff

Som vi har omtalt i begrunnelsen punkt 3.2.8 er kravet til forhåndsdokumentering av næringsstoff stilt fordi Renevo AS må vite hva de tar imot for å kunne gjøre en vurdering av om de har nedstrømsløsninger for hele mengden. Det er nødvendig å gjøre slike vurderinger fordi det er et stort overskudd av fosfor i vår region, se nærmere omtale i vedlegg 5.

Når det gjelder prøvetaking så viser vi til vurderingene over. Vi har ikke ment at det skal tas målinger av hvert lass, men at virksomheten skal ha analyser fra de ulike avfallstypene som er representative. Eksempelvis opereres det med svært ulike tall fra ulike biogassanlegg på hvor mye fosfor som er i fiskeslam og fiskeensilasje. Det er derfor viktig med mer eksakt dokumentasjon.

4.5 Mottak av avfall

Renevo AS viser i klagen til at de mener at kravet er uforholdsmessig tyngende, ubegrunnet og utgjør en forskjellsbehandling.

Kravstillingen er i tråd med generelle anbefalinger om krav til mottak av avfall på avfallsanlegg, og er vanlige krav ved alle avfallsanlegg. Vi kan ikke se at de er uforholdsmessig tyngende eller at de utgjør

en forskjellsbehandling. Behovet for kravet er i hovedsak de samme som behov for krav til forhåndsdokumentasjon. Dette er omtalt både i begrunnelsen for vedtaket og i punktene over.

Det ville være urimelig om Renevo AS skulle ha lempeligere krav enn andre avfallsanlegg.

Vi viser til begrunnelsen i vedtaket og vurderingene over, og finner ikke grunn til at klagen skal til tas følge på dette punktet.

4.6 Innhold og bruk av biorest

Vi viser til begrunnelsen for tillatelsen i oversendingsbrevet kap. 3.2.10 - 3.2.15. Vi har begrunnelsen vist til at biorest fra dette anlegget er avfall. Klager er uenig i dette. Det er i klagen vist til at regulering av biorest ikke er forurensningsmyndigheten sitt anliggende, hovedsakelig fordi klager mener at biorest er et produkt og ikke et avfall. Etter avfallsforskriften § 10A vil bruk av matavfall som fyllmasse vil uansett være forbudt, uavhengig av om det er produkt eller avfall.

Vi har i det videre utdypet bakgrunnen for kravstillingen noe mer enn i vedtaket, og kommentert en del klagepunkt.

4.6.1 Bakgrunn for regulering

4.6.1.1 Søkere planer om bruk av biorest

Utgangspunktet i første søknad var at Renevo AS ikke hadde omtalt hvordan bioresten skulle brukes. På nærmere forespørsel ble det opplyst at de hadde tenkt å bruke all biorest i nærområdet til biogassanlegget på landbruksområdene i kommunen anlegget lå i, eventuelt i en nabokommune. Det var ikke lagt opp til separasjon i fast og våt biorest. Det har tidligere ikke vært vanlig å etterspørre plan for disponering av biorest i søknadsprosessen. Ut fra vår kunnskap om overskudd av fosfor i Vestland, så vi at det kunne bli vanskelig å finne en lovlig bruk av bioresten i nærområdet. Vi ba om derfor om ytterligere informasjon om bruk av biorest.

For at Renevo AS skal kunne innrette seg etter regelverket, er det viktig at det er avklart hvilke krav som gjelder for bruk av biorest før oppstart. Det er blant annet viktig at det ikke inngås kontrakter med kunder og leverandører på feil grunnlag. Det vil også være utfordrende å følge opp forurensningsregelverket i ettertid på tilsyn dersom vesentlig forhold ved forståelsen av regelverket er uavklart. Klagen tydeliggjør behovet for avklaringer, da forståelsen av regelverket er ulik.

4.6.1.2 Regelverk for bruk av biorest som inneholder matavfall

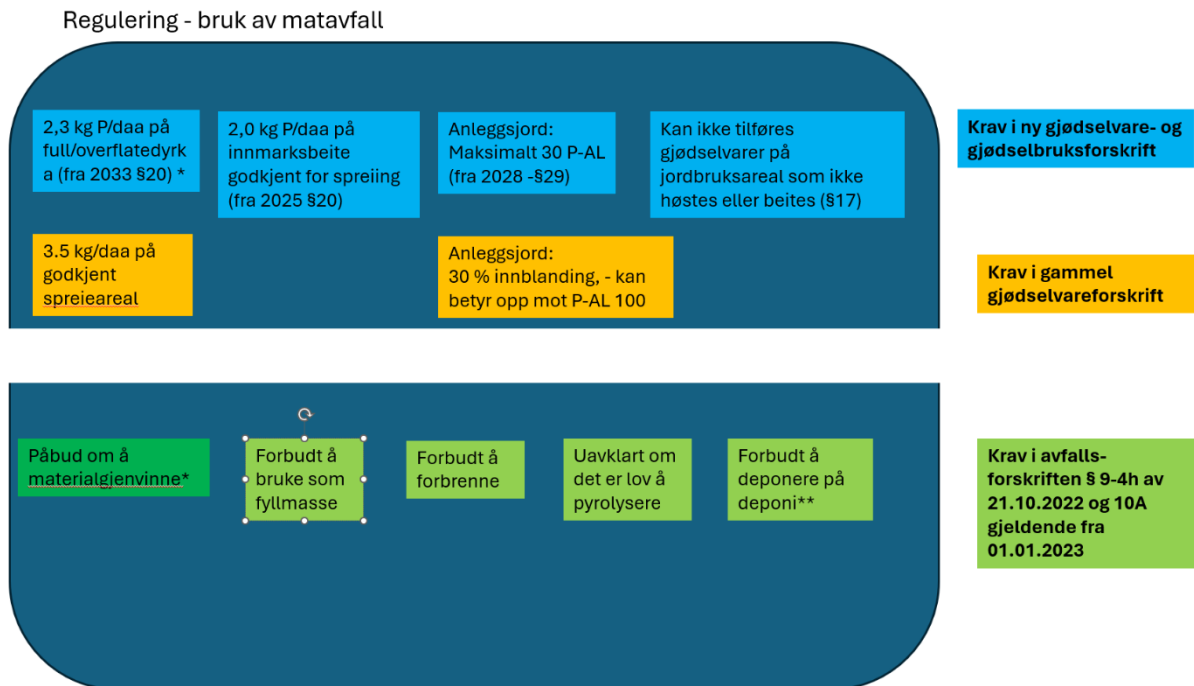
Fra 01.01.2023 gjaldt avfallsforskriftens § 10A-5 om separat innsamling av matavfall og § 10A-13 om at behandlingsanlegg som tar imot matavfall skal sørge for materialgjenvinning av avfallet. I § 10A-3 «*Enhver form for gjenvinning der avfallsmaterialer brukes til fremstilling av stoffer eller løse gjenstander som ikke er avfall. Materialgjenvinning inkluderer biologisk behandling av organisk avfall. Bruk av avfall til fremstilling av energi eller materialer som skal anvendes som brensel eller fyllmasser, regnes ikke som materialgjenvinning.*»

Dette innebærer at det vil være materialgjenvinning dersom matavfall inngår i noe som ikke er avfall, men det vil likevel ikke være materialgjenvinning dersom dette brukes som fyllmasse eller forbrennes. Videre gjelder forbud mot deponering på deponi av separat innsamlet matavfall i avfallsforskriftens § 9-4h.

Gjødselregelverket regulerer også bruk av organiske ressurser som matavfall. Da tillatelsen ble gitt gjaldt forskrift om organisk gjødsel vedtatt 04.07.2003. Her er det regler for bruk av fosfor på landbruksareal og i anleggsgjord. Regelverket ble endret 29.01.2025, og muligheten for bruk av fosfor ble vesentlig strengere. Det nye regelverket er nedfelt i gjødselvereforskriften og gjødselbruksforskriften.

Hovedregelen i bestemmelsene nevnt over er illustrert i figuren under.

Det finnes noen unntak fra hovedregelen markert med * og ** viser til i avfallsforskriften § 10A-13 og § 9-4. Vi går ikke nærmere inn på dette.

Når det gjelder gjødselregelverket kan det i tillegg merkes at gammel grense på 3,5 kg/daa gjaldt bare for organisk gjødsel, mens ny strengere grense på 2,3 kg også inkluderer flere gjødselslag (inkl. mineralgjødsel mm). Dette innebærer altså at det er en innstramning allerede fra 2025.

Materialgjenvinning av matavfall forutsetter at matavfall kommer til nytte i tråd med § 32 i forurensningsloven.

Figuren viser at avfallsforskriften og gjødselregelverket regulerer ulike forhold ved bruk av matavfall. Selv om biorest brukes i tråd med gjødselregelverket vil ikke nødvendigvis kravene i avfallsforskriften bli overholdt.

For eksempel er bruk som fyllmasse ikke omtalt i gjødselregelverket, mens avfallsregelverket har et forbud mot bruk av matavfall som fyllmasse eller deponering.

Videre åpnet det gamle gjødselregelverket for innblanding av fosfor i mengder på opp mot 100 P-AL i anleggsgjord. Slik bruk overskrider det plantene har behov for. Det er tvilsomt om matavfall kan regnes om gjenvunnet ved slik bruk. Det nye gjødselregelverket har strengere regler for innblanding av fosfor i anleggsgjord, men det er fremdeles mer enn det plantene har behov for. Spørsmålet er om

bruk i tråd med de nye reglene ivaretar kravet til materialgjenvinning slik at matavfall kommer til nytte.

4.6.1.3 Situasjonen i Vestland når det gjelder gjødsling og fosfor

Våt biorest

Våt biorest (biogjødsel) må brukes lokalt på landbruksjord på grunn av høyt vanninnhold. Situasjonen i Vestland viser at P-AL-verdiene i landbruksjorda, et mål på plantetilgjengelig fosfor i jord, generelt er svært høye i fylket, med unntak av én kommune, se vedlegg 5. Dette skyldes høy husdyrtetthet i forhold til areal, som har resultert i overforbruk av fosfor, til tross for at slik gjødsling er unødvendig ved P-AL over 14. Høye P-AL-verdier forårsaker miljøutfordringer som forurensning av vann og unødvendig sløsing med fosfor som ressurs.

Som nevnt ovenfor ble det januar 2025 innført strengere regler for fosforgjødsling gjennom oppdaterte forskrifter, som gradvis skal senke grenseverdiene for fosfortilførsel fra 2027 til 2033. I tillegg ble reglene for fosforinnhold i anleggsjord skjerpet inn. Husdyrgjødsel kan omfordes og beitearealer kan utnyttes bedre for å møte de nye kravene, mens bruk av mineralgjødsel med fosfor bør unngås. Landbruket trenger trolig mesteparten av tilgjengelig areal for disponering av fosfor i husdyrgjødsel innenfor rammene av nytt gjødselregelverk.

Tall fra Rapport for fosformengde og spredeareal til støtte for kommunene i oppfølging av gjødselbruksforskriften, laget av Landbruksdirektoratet, som nylig er gjort tilgjengelig for kommunene og Statsforvalteren, viser at kommunene Stord, Fitjar, Sveio og Bømlo samlet har ca. 15 000 da spredeareal som er ledig i 2025-2026. Gradvis strengere krav gjør at det allerede i 2027-2029 er for lite spredeareal i disse kommunene. I 2033 når regelverket er fullt innført vil disse kommunene samlet mangle ca. 14 500 da spredeareal. Tallene forutsetter at alle tilgjengelige arealer gjødsles maksimalt iht. gjødselregelverket. Beregningen er gjort uten å ta med godkjent innmarksbeite. , Dette finnes det ikke tall for. Reglene for innmarksbeite er skjerpet inn i gjødselbruksforskriften med en seks meters avstandskrav til vassdrag.

Vi vil ellers bemerke at gjødselregelverket, på tross av innskjerpingen, åpner for å tilføre større mengder fosfor enn plantene trenger. Dette er nærmere redegjort for i vedlegg 5. Det er altså ikke behov for eksterne fosforkilder utenom husdyrgjødsel i Vestland. Skulle en styrt etter plantenes behov skulle heller ikke all husdyrgjødselen vært brukt.

Renevo AS har søkt om å ta imot store mengder fosfor fra ulike avfallskilder, tilsvarende mengden fosfor fra anslagsvis 4600 melkekyr. Dette krever betydelige spredearealer som ikke er tilgjengelige i regionen, som tallene fra Landbruksdirektoratet over viser. Situasjonen kan føre til press på kommunene og gårdsbrukene for å håndtere overskuddsfosfor, inkludert betaling for å ta imot biogjødsel. Dette skaper utfordringer for både miljøet og landbrukssektoren i Vestland. I klagen er det nevnt at bioresten erstatter kunstgjødsel. For nitrogen er dette tilfelle, men ikke for fosfor. I den grad fosfor med kunstgjødsel har vært brukt fram til nå, er dette gjort til tross for at plantene ikke har hatt behov for fosfor. Dette vil gjelde de fleste bruk i Vestland, men det vil kunne være unntak for enkelte bruk og driftsformer.

Fast biorest

Som nevnt over er reglene for innblanding av biorest og kompost i jordblandinger skjerpet inn. Allerede før de tre biogassanleggene som nylig har fått tillatelse er etablert, og før innskjerpingene kom, har vi erfart at biorest og kompost transporteres til andre avfallsanlegg. Flere anlegg har i sine søknader opplyst at tørr biorest skal leveres til etablerte avfallsanlegg i fylket med tillatelse til å ta imot avfall (komposteringsanlegg). Renevo AS har i søknaden skissert flere mulige løsninger for

disponering av tørr biorest, som transport til Østlandet, pelletering, produksjon av biokull, jordforbedringsprodukt og kompostering. Det var altså uavklart hvordan den tørre bioresten fra anlegget skulle disponeres. I klagen er det opplyst at det planlegges at den tørre bioresten skal tørkes og oppgraderes for bruk som innsatsfaktor til produksjon av gjødsel, jordforbedringsmiddel og kompost. Det er ikke redegjort nærmere om ved hvilke anlegg dette skal skje, eller fordeling mellom ulike bruk.

Vi har i begrunnelsen vist til at kompost er deponert på grunn av dårlig kvalitet. Vi vil i denne sammenheng legge til at vi har avdekket på tilsyn problemer med avsetning av kompost og biorest. Det har hopet seg opp store mengder på lager. Jordblandefirmaene (komposteringsanlegg) vil ha enda større utfordringer med å bli kvitt det de lager fordi de med nye krav i gjødselvereforskriften kan blande vesentlig mindre biorest/kompost i den ferdige blandingen enn det en kunne tidligere.

I klagen er det vist til at biorest har opphørt å være avfall, blant annet fordi næringsstoffene gir nytte for planter og organisk materiale som gir nytte for jordsmonn. Vi vil påpeke at det bare er vekstsjiktet som har behov for næringsstoffer og organisk materiale. Undergrunnsjord har ikke behov for næringsrikt materiale som biorest. Bioresten har ingen effekt eller nytte ved slik bruk.

Det må forventes at jordblandefirmaene i økt grad vil levere jord med biorest til bruk på steder der det ikke vokser planter og ved jorddybder der planterøtter ikke når. For å sikre nyttiggjøring har vi i vilkår 10.4a kulepunkt 2 satt som krav at denne sistnevnte bruken ikke er tillatt. Slik bruk vil også være i strid med avfallsforskriften § 10a-13 «Behandlingsanlegget skal sørge for materialgjenvinning» og definisjonen i § 10a-3 om at bruk som fyllmasser ikke regnes som materialgjenvinning.

4.6.1.4 Forurensning i vann og vassdrag

Vår vurdering er at tilførsel av for mye fosfor fører til fare for at fosfor tilføres vassdrag. Som vist i vedtaket er dette en del av begrunnelsen for regulering av bruk av biorest.

I Sunnhordland der Renevo AS er lokalisert, er det flere store innsjøer som er i «moderat økologisk tilstand».

Kunnskap om trofi-tilstand krever omfattende målinger over flere år, og er uansett mangelfulle for mange resipienter.

4.6.1.5 Om biorest er avfall

Renevo AS har i klagen anført at biorest ikke kan regnes som avfall. Vi har i vår begrunnelse vist til at miljømyndighetene har avklart at biorest ut fra anlegget er næringsavfall etter forurensningsloven § 27 og skal håndteres etter § 32. Vi har videre begrunnet dette med at:

«Bioresten vil, når det kommer ut av biogassanlegget være næringsavfall etter forurensningsloven, da det per i dag ikke oppfyller kriteriene for avfallsfasens opphør. Vilåret om at bioresten kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel er ikke oppfylt. I et fungerende marked vil de som vil ha et produkt normalt være villig til å betale for produktet, og det er altså ikke tilfelle for biorest. Det kan også være andre vilkår som ikke er oppfylt, men vi har ikke vurdert det nå. For at avfall skal opphøre å være avfall, må alle fem kriterier i forurensningsloven § 27 være oppfylt.»

Vår vurdering og kravstilling i vedtaket er som nevnt over basert på generell veiledning fra Miljødirektoratet som var tilgjengelig da vedtaket ble gjort.

I søknaden er skissert ulike muligheter for disponering av bioresten. Vi viser til øvrig punkt i klageoversendelsen og vedlegget om manglende behov for fosfor i landbruket i Vestland. Det er heller ikke tilstrekkelig avklart i søknad eller klage at det er behov for eller etterspørsel etter tørr biorest.

Det er tilstrekkelig at ett av kriteriene i forurensningsloven § 27 ikke er oppfylt for at avfallet ikke kan regnes opphørt å være avfall. Vi går derfor ikke nærmere inn på de øvrige vurderingene.

4.6.1.6 Om kravstillingen

Kravene innebærer at Renevo AS skal sørge for at aktører som bruker biorest på egen eller andres eiendom eller som innsatsfaktor eller lignende, er informert om kravene som gjelder til bruk av bioresten fra anlegget, og rapportere om mottaker og hvordan bioresten blir gjenvunnet. Fordi Renevo AS skal ta imot matavfall, må de dokumentere hvordan matavfallet er materialgjenvunnet.

Renevo AS er altså ansvarlig for å informere om vilkårene for bruk av bioresten og rapportere om faktisk bruk som sikrer materialgjenvinning. Vilkårene i tillatelsens punkt 10.4 vil etter vår vurdering ikke være urimelig tyngende i forhold til andre krav, men heller et tilleggskrav som gjør det tydeligere hva som kan regnes som materialgjenvinning i det området og til de formål anlegget har opplyst at de vil levere bioresten.

Etter at tillatelsen ble fastsatt er tilnærmet samme formulering som vilkår 9.1 om Avfallsforebygging og avfallshåndtering og 10.5 Krav til dokumentasjon av bruk av biorest tatt inn i forurensningsforskriften. Disse vilkårene kan derfor tas ut av tillatelsen, siden de uansett vil gjelde for anlegget.

Vi viser til begrunnelsen i vedtaket og vurderingene over, og finner ikke grunn til at klagen skal tas følge på dette punktet. Som nevnt over mener vi at punkt 9.1 og 10.5 kan tas ut av tillatelsen.

4.6.2 Oppsummering om biorest

Søknaden, innhold i klagen og situasjonen i Vestland har gjort at det etter vår vurdering er nødvendig å regulere bruk av biorest i tillatelsen. Dette er for å unngå at virksomheten planlegger for og innretter seg (bla. i kontrakter) uten at matavfallet blir gjenvunnet.

Vi kan ikke se at klagers anførsler om avfallsfasens opphør dokumenterer at bioresten fra anlegget har opphørt å være avfall. Det er etter vår vurdering ikke tatt tilstrekkelig hensyn til situasjonen i Vestland.

Jordbruksarealene i Vestland har ikke behov for å få tilført mer fosfor enn det som allerede er tilgjengelig fra husdyrgjødsel i fylket. Gjødselregelverket ser bort fra store reserver av fosfor i jorda, og åpner for å tilføre mer fosfor enn plantene har behov for. Selv med bruk innenfor rammene av gjødselregelverket vil det være for lite spredeareal i regionen til husdyrgjødselen, og det vil ikke være tilgjengelige areal der det kan tilføres fosfor fra andre kilder.

Vår begrunnelse knyttet til forurensning fra bruk av biorest er basert på en generell vurdering av potensialet og i hovedsak basert på en føre-var-betraktning. Klageinstansen må vurdere om lokal resipient skal tillegges avgjørende vekt for regulering av bruk av biorest.

Klageinstansen må videre vurdere om det er tilstrekkelig at våt biorest disponeres i tråd med det nye gjødselregelverket for at det skal regnes som materialgjenvunnet, eller om våt biorest også må komme til nytte ved at det tilføres fosfor i mengder som plantene trenger.

Det er hverken i søknad eller klage redegjort for hvordan biorest skal gjenvinnes. For å sikre nyttiggjøring av biorest i anleggsjord mener vi det er behov for kravet om at biorest ikke kan brukes på steder der det ikke vokser planter og ved jorddybder der planterøtter ikke når, og at jordblandinger med biorest ikke kan inneholde mer næringsstoff enn det plantene har behov for.

Som nevnt over har avfallsforskriften § 10A uansett krav om at bruk av matavfall som fyllmasse vil være forbudt, uavhengig av om bioresten er produkt eller avfall, slik det også er forbudt å deponere og forbrenne matavfall. Dette begrenser også bruk av biorest i anleggsjord.

4.7 Forskjellsbehandling sammenlignet med Møre og Romsdal

I fastsetting av vilkår i tillatelsen har vi forholdt oss til generell veiledning fra Miljødirektoratet. Regionale og lokale forhold er også en sentral del av vurderingsgrunnlaget, i tillegg til hva som regnes som BAT. Videre er vår erfaring fra oppfølging av andre anlegg en viktig bakgrunn for reguleringen.

Miljødirektoratet har tidligere kartlagt at det er ulikheter i vilkårsetting på avfallsanlegg og variasjon mellom fylkene. De har derfor et pågående prosjekt der det arbeides med ulike tiltak for å oppnå likere vilkår for avfallsanlegg. Prosjektet omfatter blant annet maler og bedre veiledning.

Vi kan forøvrig ikke uttale oss om hvilke vurderinger som er gjort av andre statsforvaltere, inkludert vurdering av lokale og regionale forhold.

4.8 Gebyrstørrelsen

Renevo AS mener at Statsforvalteren har tatt for høyt gebyr sammenlignet for eksempel med gebyrstørrelsen som Statsforvalteren i Møre og Romsdal har krevd inn. Vi kan ikke svare for den tidsbruk andre Statsforvaltere har hatt med tillatelser.

Renevo er ilagt gebyr for saksbehandling som tilsvarer sats 3. Veiledende tidsbruk for sats 3 er 5 ukeverk, og at dette typisk skal brukes i saker som gjelder tillatelser med ordinær høring og endring av tillatelser som følge av nytt BREF-dokument med påfølgende BAT-konklusjoner.

Vi har brukt minst så mye tid som gebyrstørrelsen reflekterer, på behandling av Renevo AS sin søknad. Vi har blant annet sendt to varianter av søknader på høring. I tillegg til har det vært innsendt utkast til søknader som er gjennomgått. Som det fremgår i klagesaken har det vært mange kompliserte forhold å vurdere som har krevd mye arbeid for mange hos Statsforvalteren. Det har også vært avholdt mange møter med Renevo AS som har krevd forberedelse. Renevo AS viser i klagen til at det ikke er så mye nytt i denne søknaden å ta stilling til. Følgende er endret/bytte ut: Reaktortanker, gassklokker, mottakshall, renseanlegg for lukt. I tillegg er lagringstanker for inngående avfall fjernet og fiskeensilasjen mottas i ny løsning. Dersom vi skulle regnet med all tid som er gått med til behandling av søknaden fra Renevo AS, burde gebyret heller vært større enn lavere.

Det har vært behov for generell veiledning om regulering av biogassanlegg. Tid til dette er ikke regnet med i gebyrgrunnlaget. Dette ville i tilfelle langt overskredet sats 3.

Vi viser til begrunnelsen i vedtaket og vurderingene over, og finner ikke grunn til at klagen skal til tas følge på dette punktet.

4.9 Konklusjon

På de fleste punkt finner Statsforvalteren ikke grunn til å ta klagen til følge, med noen unntak der dette er særskilt omtalt. Konklusjonen går frem under hvert avsnitt. For punkt som ikke er særskilt omtalt viser vi til begrunnelsen for vedtaket.

Vi legger til grunn at klageinstansen gjør en samlet vurdering av alle vilkårene.

Vi oversender klagesaken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse, jf. Forvaltningsloven § 33.

Med hilsen

Gunnar Hæreid
ass. statsforvalter

Aslaug Aalen
miljødirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Klage fra Renevo AS (u.off. klage s. 2-21 – deler av teksten i selve klagen og hele vedlegget), jf. offentleglova § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2)
2. Vedtak og tillatelse gitt til Renevo AS
3. Tillegg til klagen- End og waste vurdering
4. Søknad fra Renevo AS med vedlegg (u.off. navn på referanseanlegg på s. 55, jf. offentleglova § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.)
5. Notat om fosfor i Vestland og om situasjonen for Renevo AS utarbeidet av Statsforvalteren i Vestland

Kopi til:

RENEVO AS

Kunnskapshuset Sæ 134

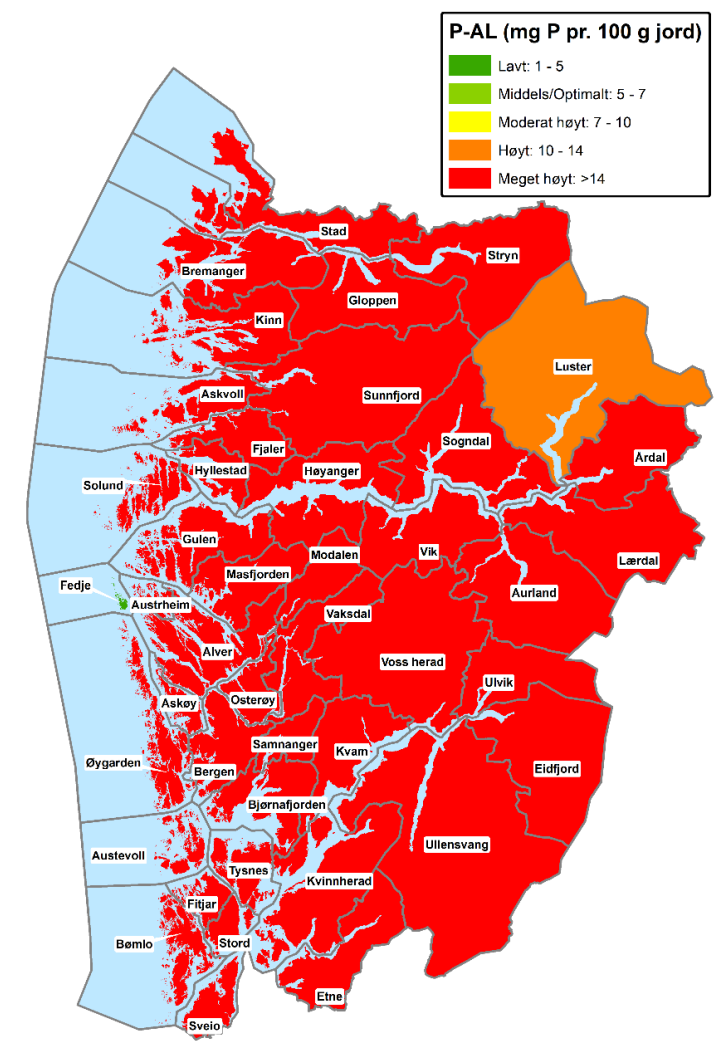
5417

STORD

Fosforsituasjonen i landbruket i Vestland og for landbruksforetakene Renevo AS har avtale med

P-AL-verdien er et mål på innholdet av plantetilgjengelig fosfor i jorda. P-AL oppgis som mg P/100 g jord. Det er store reserver av fosfor i landbruksjorda i vårt fylke, dette gjenspeiles i høye P-AL-verdier. Dette er illustrert i figuren under. Jord med høye P-AL-verdier utgjør en betydelig forurensningskilde for vann og vassdrag. Videre er gjødsling av jord med høye P-AL er sløsing med fosfor som ressurs.

P-AL 5-7 anses som optimalt nivå når det skal tas hensyn til både plantedyrking og miljø. Ved dette nivået anbefales det å gjødsle korn og gras etter balanse, det vil si gjødsle med like mye fosfor som det som fjernes med avlingen. Ved P-AL 7-14 kan jorda dekke en del av plantenes behov, og ved P-AL >14 kan jorda dekke hele fosforbehovet. For at fosforinnholdet i jorda skal nærme seg det optimale nivået, anbefales det svakere fosforgjødsling ved P-AL høyere enn 7. Ved P-AL over 14 er anbefalingen at fosforgjødsling kan utelates helt.

Figur 1 P-AL-situasjonen i Vestland

Figuren viser at P-AL-tallet i landbruksjorda som det er tatt jordprøver fra i gjennomsnitt er over 14, dvs meget høyt, i alle kommuner i Vestland med unntak av en kommune. Bakgrunnen for disse høye tallene er mye husdyr i forhold til tilgjengelig areal som resulterer i bruk av mer fosfor enn behovet. Dette er illustrert i gjødslingsplanen vist under for et eksempelbruk i Vestland. I dette eksempelet er P-AL-nivået i jorda 16. Ut fra dette er det beregnet et behov for fosfor på 0,7 kg/daa. Det er likevel tilført 3 kg fosfor/daa. Det er brukt OPTI-NS kunstgjødsel som ikke inneholder fosfor. OPTI-NS inneholder nitrogen, som det er behov for tilførsel av (ikke nok i husdyrgjødsel).

Jordanalyse 2019: pH=5,4	P-AL=16	K-Al=20	Ca-Al=58	Mg-Al=16	Leire=0	Mold=4	
Beregnet 2023: pH=5,3		K-Al=20					
Forgrøde: Eng, 2gj./2sl.		Avling: 800	Behov	N: 22,4	P: 0,7	K: 15,3	S: 3,0
			Tilført	N: 23,2	P: 3,0	K: 17,0	S: 2,2
			Husdyrgjødsel Tot-N	N: 17,0			
Vår				Etter 1. høsting			
3 tonn Blautgjødsel, storfè				2 tonn Blautgjødsel, storfè			
35 kg OPTI-NS™ 27% (4S)				25 kg OPTI-NS™ 27% (4S)			

På det tidspunktet vi gav tillatelsen (desember 2024) åpnet likevel gjødselverforskriften opp for å tilføre 3.5 kg fosfor/daa fra husdyrgjødsel. I tillegg var det ingen reguleringer, dvs fri bruk, av fosfor gjennom kunstgjødsel (mineralgjødsel).

På tross av at det på mange av gårdsbruk i Vestland ikke er behov for tilførsel av fosfor gjennom kunstgjødsel har dette likevel skjedd. Dette er særlig en utfordring i områder med behov for kalium (myrjord eller sein vår), da det har det vært dyrt og/eller vanskelig å få fatt i mineralgjødsel med nitrogen og kalium, men uten fosfor. Noen har også brukt kunstgjødsel med fosfor av gammel vane.

Februar 2025 ble det vedtatt nye forskrifter for fosforbruk gjennom gjødselbruksforskriften og gjødselverforskriften. Gjødselbruksforskriften fastslår at grenseverdien for gjødsling skal reduseres i en gradvis nedtrapping fra 2027 til 2033. Grenseverdien i 2033 er 2,3 kg fosfor/daa, og grensen gjelder for summen av fosfor fra kunstgjødsel, husdyrgjødsel og andre gjødselslag.

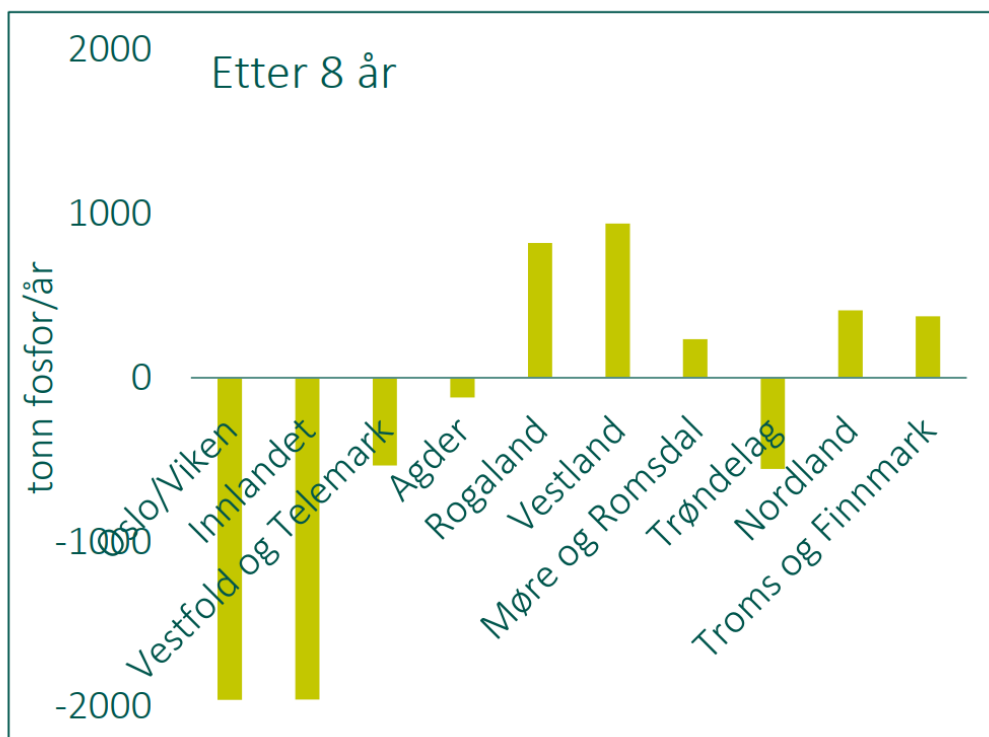
Samtidig er det i gjødselverforskriften skjerpet inn hvor mye fosfor som er tillatt i anleggsgjord. Tidligere var det tillatt å blande inn 30 % gjødselver i en anleggsgjord. I praksis kunne dette medføre at en anleggsgjord i verste fall hadde opp imot P-AL 100. Fra og med februar 2025 gjelder en P-AL-verdi på 40 i anleggsgjord. Fra og med 01.01.2028 er tillatt P-AL-nivå 30, jf gjødselverforskriften § 29.

Husdyrgjødselen i Vestland kan sannsynligvis omfordeles og beiter utnyttes bedre, slik at en på den måten overholder de nye reglene. I tillegg må landbruksforetak i Vestland fremover bruke mineralgjødsel uten fosfor, noe som gjerne ikke er tilgjengelig i store nok kvanta i dag. Vi vurderer at det er behov for å spre husdyrgjødsel på større areal enn i dag. For en del foretak trengs mer areal enn de disponerer i dag. For andre foretak er det behov for å kjøre gjødsel til

større del av leiejorda langt vekke. Det er også aktuelt å spre husdyrgjødsel på innmarksbeiter som ikke har blitt gjødsla tidligere.

Tidligere fosforgrenser i landbruket har trolig hatt mangelfull oppfølging, både fra bønder og forvaltning i alle ledd. Det er grunn til å tro at en del melkebruk med stor produksjon ikke har hatt nok spredeareal for husdyrgjødsel fra eget foretak. I spørreundersøkelse som Statsforvalteren i Vestland hadde februar 2025 blant melkebønder i fylket (inkl. foretak med svin og fjørfe) svarte 35 % enten at de hadde for lite spredeareal eller ikke visste om de hadde nok spredeareal etter gammelt regelverk før innskjerpning. Blant disse er det 42 % som oppgir å ikke bruke hele spredearealet, eller som ikke oppgir areal.

Samtidig som vi skjerper inn reglene for fosforbruk, vil det bli samlet inn mer matavfall, fiskeslam, avløpsslam, fiskeensilasje og slam fra næringsmiddelindustri. Fosforet fra disse kildene er det ikke plass til på landbruksjorda i Vestland. Dette er illustrert i figuren under som viser situasjonen etter full innføring av gjødselregelverket.

Figur 2 Fosforsituasjonen etter full innføring av gjødselbruksforskriften

Situasjonen konkret for Renevo AS

Tabell 1 er hentet fra søknaden og gir en oversikt over hvor mye fosfor som Renevo AS søker om å ta inn (se andre kolonne fra høyre). Vi gjør oppmerksom på at tallene er usikre, rapporterte tall om innhold av fosfor i ulike avfallstyper er svært varierende. Det blir derfor viktig å få en god dokumentasjon på dette når anlegget kommer i gang.

Tabell 1- Fosformengder Renevo AS

Substrat	Våtmengde [tonn/år]	Tørrestoff [%]	Nitrogen			Fosfor		
			[kg/tonn]	[tonn]	[kg/tonn TS]	[kg/tonn]	[tonn]	[kg/tonn TS]
Husdyrgjødsel	26 950	6,5 %	3,7	99,5	57,2	0,6	15,8	9,1
Fiskeslam	6 490	21,0 %	8,9	57,8	42,4	4,1	26,6	19,5
Fiskeensilasje	7 700	27,9 %	17,0	130,8	61,0	3,1	23,5	11,0
Kaffepellets	120	95,0 %	22,0	2,6	23,2	0,6	0,1	0,6
Kraftfôr	1 650	88,0 %	26,0	42,9	29,5	5,4	8,9	6,1
Matavfall	12 100	15,2 %	5,6	68,2	37,1	0,8	10,0	5,4
Totalt	55 010	15,7 %	83	401,7	250,3	14	84,9	51,7

Det tallgrunnlaget som Renevo AS har lagt fram i søknaden viser at fosforinnholdet i husdyrgjødselen bare utgjør 19 % av den totale mengden fosfor som er planlagt levert til anlegget. Mengden som kommer fra de andre kildene tilsvarer den mengden fosfor i husdyrgjødsel fra 4600 melkekyr pr år. Det var i 2022 om lag 24 000 melkekyr i Vestland.

Tabell 2, som også er hentet fra søknaden, viser behov for spredeareal bare for den våte bioresten (her kalt biogjødsel). Da er 80 % av fosforet, tenkt separert fra i tørr biorest. Som det går fram vil konsentrasjonen av fosfor være lavere i biogjødselen enn i husdyrgjødselen, men siden volum biogjødsel er større, vil mengden fosfor være større. Behovet for spredeareal blir derfor også større.

Tabell 2

Fraksjon	Mengde	Næringsstoff [kg/tonn]			Spredningsareal [kg P/daa]			
		N	NH ₄ N	P	3,5	3,0	2,5	2,1
Husdyrgjødsel	26 950	3,69	1,50	0,59	4543	5 300	6 360	7 572
Biogjødsel	53 250	4,38	2,63	0,43	6542	7 633	9 159	10 904
Differanse	26 300	0,69	1,13	-0,16	1 999	2 333	2 799	3 332

Forkortelser: Daa – dekar; N – nitrogen (total); NH₄N – ammoniumnitrogen; P – fosfor.

Renevo AS planlegger å levere tilbake biogjødsel til de samme landbruksforetakene som leverte inn husdyrgjødsel. Til sammen har disse 34 foretakene 6667 daa fulldyrka og overflatedyrka areal. I tillegg vil det kunne være beite som blir godkjent som spreieareal.

Mye av beitearealet kan ikke godkjennes som spreieareal fordi: 1) Det ikke er bruk som beite 2) Det er viktig for biologisk mangfold og kan derfor ikke oppgjødsles 3) Det er ikke tilkomst til arealet 4) Avstand til vassdrag som kan gjødsles må være minimum 6 meter. Avstandskravet til vassdrag var ikke i gammelt regelverk, beregningene som er gjort av mulig spreieareal på beite i søknaden vil ikke stemme. Videre vil det være mange innmarksbeiter som det blir kostbart å spre organisk gjødsel på blant annet på grunn av transportavstander.

Allerede ved innskjerping av regelverket til 3 kg P/daa vil disse foretakene ikke kunne ta imot all fosforet i biogjødselen fra Renevo AS, og de vil selv trenge større areal til neste innskjerping.

Renevo AS har i søknaden oppgitt at det er 117 000 daa spredeareal i kommunene Bømlo, Etne, Fitjar, Stord, Karmøy, Tysnes, Vindafjord i søknaden. Det er ikke relevant for saken fordi dette ikke er areal som er noen har stilt til disposisjon for Renevo AS. Situasjonen i Rogalands kommunene er at det ikke er ledig spredeareal. Og utregningene for de aktuelle

landbruksforetakene som skal levere til Renevo AS illustrer også situasjonen også for kommunene sør i Vestland (Etne, Fitjar, Stord, Tysnes, Bømlo), det er ikke ledig plass når fosfor kravene skjerpes.

Renevo AS har i søknaden skrevet at de har sendt forespørsel til kommunene Bømlo, Etne, Fitjar, Karmøy, Stord, Sveio, Tysnes og Vindafjord der de ber om oversikt over innmarksbeite i disse kommunene. Statsforvalteren ser her at det vil kunne komme situasjoner der biogassanleggene legger press på kommunene og gårdsbrukene. Det vil kunne oppstå situasjoner der gårdbrukere blir tilbudt betaling dersom noen er villig til å ta imot fosfor.